

Escoleta "Menuts"

AJUNTAMENT DE
SANTA EULÀRIA DES RIU

Projecte lingüístic de centre

PROJECTE LINGÜÍSTIC DE CENTRE ESCOLETA MENUTS

Sgt: Eulàlia Guasch Mari
Coord. De l'Àrea de Serveis Personals

ÍNDEX

1. Project d'immersió lingüístic.....	PÀG 3
1.1 Què és?.....	PÀG 3
1.2 Procés d'adquisició del català.....	PÀG 4
1.3 Metodologia.....	PÀG 5
1.4 Aportacions significatives de la immersió lingüística als sistema educatiu català.....	PÀG 6
2. Tractament de la llengua catalana com a llengua d'ensenyament, aprenentatge i comunicació.....	PÀG 10

I. Programa d'immersió lingüística.

Degut a que en els darrers anys, el poble de Santa Gertrudis ha crescut molt i en aquests moments està habitat per molts castellano-parlants i estrangers, es posarà a la pràctica un programa d'immersió lingüística per a tots aquests nins. Per a la resta, com hem dit anteriorment, es parlarà i es farà que s'expressin en la llengua del nostre territori, el català.

A) QUÈ ÉS UN PROGRAMA D'IMMERSIÓ LINGÜÍSTICA

En una primera aproximació al que és la immersió lingüística, manllevarem la definició feta per autors solvents com Josiane F. Hamers i Michel Blanc a "Bilingual i té et bilinguisme", publicat a Brussel·les l'any 1983: "La immersió lingüística és una intervenció pedagògica en la qual un grup d'alumnes és escolaritzat en una llengua diferent a la seva habitual, la qual és introduïda posteriorment en l'escolarització. La immersió precoç, es produeix quan la llengua segona s'utilitza com a medi de comunicació des del primer dia d'escola. La immersió tardana es produeix quan la segona s'introdueix en un moment més o menys avançat de l'escolarització".

Es tracta d'un concepte relacionat amb l'ensenyament bilingüe, és a dir, l'aprenentatge en presència de dues llengües, un fenomen que sempre ha estat present en l'educació i que, per la creixent globalització, cada vegada serà més rellevant en la formació de les persones.

En aqueixa mateixa línia, els autors abans esmentats definien l'educació bilingüe com "una forma d'intervenció pedagògica en la qual, en un moment variable del currículum, durant un cert període de temps i amb unes proporcions variables simultàniament o consecutivament, la instrucció es dona en dues llengües, és generalment, la llengua primera de l'alumne".

La immersió s'està aplicant actualment en molts centres d'aprenentatge d'idiomes i en molts indrets i països en els quals es produeix un contacte entre llengües que l'educació formal reconeix i escometa. Des de l'aparició dels primers estudis no han deixat de créixer aportacions científiques pluridisciplinàries que en reconeixen els beneficis i que modifiquen apreciacions fetes anteriorment en sentit contrari.

Alguns d'aquests tòpics superats pels resultats aportats en estudis sobre la immersió són:

- a) En relació amb l'edat més adequada per iniciar l'aprenentatge de la segona llengua (L2) la desposta que donen els experts més reconeguts –Lambert, Peal, Cummins, Fishman– conclou que l'infant és capaç d'aprendre dues o tres llengües des de molt petit. Encara que sovint aquests estudis siguin longitudinals i fets en el medi familiar, no pas l'escolar, mostren que els infants han après les dues llengües abans dels sis anys.

- b) L'aprenentatge de les dues llengües per part dels alumnes no provoca cap retard en el desenvolupament lingüístic i mental del nen, sinó a la inversa. I ha estudis sobr la repercussió de l'aprenentatge d'una segona llengua en edat primerenca i el desenvolupament cognitiu.
- c) Quant a les interferències que es poden produir entre l'aprenentatge de les dues llengües, no es pot negar la seva existència; el que resulta rellevant, però, d'aquesta interferència inevitable, és el grau en què es produeix, el qual està directament relacionat amb el context en què s'ha après cada una de les llengües. S'ha demostrat que si hi ha una separació funcional persona-llengua i el medi és mitjanament estable, el nen pot arribar a parlar-les amb una gran fluïdesa.
- d) La recerca neurològica ha constatat la plasticitat del Cervell humà durant els primers anys de vida, fet que facilita l'aprenentatge de nous mecanismes lingüístics. També s'ha demostrat, igualment, que si l'aprenentatge d'una segona llengua es fa en una edat més avançada, l'adquisició de la nova llengua es farà utilitzant esquemes ja fixats en la llengua familiar o habitual.

Així doncs, la immersió és un terme propi de la pedagogia i, més concretament, de la didàctica de les llengües, el qual en si matix no a de despertar un interès especial entr el públiic en general. No és , per tant, cap llei a norma, així com tampoc no es tracta d'un concepte polític detterminat, ni es pot confondre am la idea d'escol catalana, per molt que la seva aplicació a casa nonstra hagi estat un eleement decisiu per fer possible una educació en català per a tots els nois i noies, ii, així mateix, que nombroses escoles hagin esdevingut exemples vivents de la possibilitat de conjunció dels do principis ja enunciats durant la Transició: "Cap nen no ha de ser discriminat ni seprat a l'escola per raons de llengua", i, "El català ha de ser la llengua pròpia de l'nsenyament a Catalunya, València, Illes Balears, etc."

Segurament, el ft evient que la immersió hagi resultat eficaç per assolir bona part d'aquests objectius h provocat que es volgués tergiveersar els termes des d'alguns sectos de manera intencionada.

B) PROCÉS D'ADQUISICIÓ DEL CATALÀ

En el procés d'adquisició del català que fan els alumnes en una situació d'immersió lingüística podem diferenciar tres etapes:

- a) En una primera etapa el nin/a diu paraule en català sense relacionar-les amb les seves equivalents en castellà. Així, pot dir "cadira" per anomenar la cadira de l'escola i "silla" per anomenar la de la seva casa, com si es tractés de dos objectes diferents.

Les primeres paraules que el nin/a diu en català no són precisament les més similars a la seva primera llengua, sinó que

adquireix aquells mots que lliguen directament amb la seva experiència immediata o aquells que necessita per a relacionar-se en el marc de la classe.

- b) En una segona etapa, el nin/a ja és conscient que el mestre/a parla una llengua diferent de la seva, i que una mateixa cosa es pot dir de dues formes diferents. També intueix algunes regles fonètiques, morfològiques i sintàctiques del català i, en conseqüència, fa impòtesis de funcionament que assaja quan vol usar-lo. És per això que el nin/a el parla d'una forma especial, afegint i barrejant elements de cadascun del codis lingüístics de les dues llengües.

Aquests errors, en un primer moment, en realitat no són altra cosa que el símptoma d'una activitat interna de recerca i d'aprenentatge, i assenyalen un avanç positiu.

L'alumne avança en aquest procés quan pot generalitzar l'ús de les seves adquisicions en altres contextos.

- c) El nin/a arriba a la tercera etapa quan és capaç d'emprar correctament els trets fonètics, morfològics i sintàctics de les dues llengües, sense interferències.

C) METODOLOGIA ESPECÍFICA DEL PROJECTE D'IMMERSIÓ LINGÜÍSTICA

Aquesta metodologia es basa en:

- En un acurat tractament de la motivació envers l'aprenentatge de la segona llengua.
- En contextualitzar les activitats d'aprenentatge en marcs comunicatius reals com l'ús lingüístic flueix de manera natural com a vehicle de comunicació i on l'èxit en llur resolució sigui assegurat.
- En imputs sempre comprensibles que permeten a l'aprenent intuir el funcionament de la llengua, contruir-ne les regles i adquirir-ne el vocabulari.

Des de la metodologia d'un programa d'immersió hem d'evitar un seguit d'hàbits, molt arrelats en l'organització de moltes aules dels primers nivells, que funcionen de manera automàtica i que els xiquets adquireixen ràpidament – fomentats pels mestres- i és la tendència a substituir situacions comunicatives diàries –com anar al lavabo, eixir o entrar del pati, arreplegar o deixar material escolar, etc... per signes – per exemple: un semàfor que indica que el bany està lliure,...(evitar la relació comunicativa entre la mestra i l'alumne de demanar i obtenir resposta).

A la immersió lingüística hem d'aprofitar totes les situacions per introduir el llenguatge comunicatiu, ja que les conductes freqüents i ritualitzades tenen molta base per adquirir el llenguatge.

D) APORTACIONS SIGNIFICATIVES DE LA IMMERSIÓ LINGÜÍSTICA AL SISTEMA EDUCATIU CATALÀ

L'extensió que ha tingut l'aplicació de la immersió lingüística a les escoles caatalanes, a causa de la situació sociolingüística de la població i, en conseqüència, de l'alumnat que hi havia en el moment històric en què s'anava a reincorporar la llengua del país al sistema educatiu –fet ja remarcat com una de les característiques que singularitzen aquest model- ha aportat al conjunt de l'estructura escolar un seguit de millorres que potser no haurin estt possibles sense aquesta experiència.

S'imposa considerar que, en el període en què es va aplicar de maner intensiva la immersió, també s'estaven produint un conjunt de fets prou remarcables, com ara: l'establiment de la democràcia, la generalització de l'ensenyament del i en català, la primera renovació dels currículums després de la transició, entre d'altres. Tot i que cada una d'aquestes novetats va produir canvis i millorres al conjunt de l'estructura educativa, la immergeió , per la dificultat que plantejava fer-la en les millors condicions, és, sens dubte, una de les innovacions més significatives. I va contribuir, en gran part, a la generalització en la xarxa escolar de les innovacions i mesures següents:

- Reconeixement i acceptació de la diversitat.
- Incorporació de nous perfils professionals a l'escola.
- Renovació en l'organització i el funcionament dels centres de primària.
- Potenciació de la relació entre pares i escola.
- Incorporació com una pràctica habitual de l'avaluació esterna dels resultats escolars.
- Millora de l'ús del català en els centres educatius.

Totes aquestes novetats han produït efectes beneficiosos. Es detallaran en les pàgines següents ja que, en alguns casos van ser veritables precursors de mesures que s'han anat generalitzant en els darrers anys i que ha incidit en la millora de la qualitat educativa:

1. Reconeixement i acceptació de la diversitat:

L'escola que es va heretar en els anys de la Transició prertenia l'existència d'una homogeneïtzació que, de fet, per molts que es desitgés, mai no va existir. L'escola previnguda del franquisme s'impartia en una llengua, la castellana, i no va se sensible ni capaç d'acceptr queels alumnes en tinguessin per pròpia una

altra. En el moment d'incorporar la llengua caatalana a aquesta esol monolítica, la primera aportació que van fer els professionals van ser palesar eu per ensenyar català ho havien de fer de forma diferent per als educands catalanoparlants. Aquesta distinció tan simple capgirava toalment el plantejament anterior. La immersió es va planificar precisament després d'estudiar quina era la millor manera d'aprendre català per part d'aquells que no el tenien com a llengua familiar.

A partir d'aquesta experiència, s'incorpora en l'imaginari escolar l'acceptació de les diferències lingüístiques i, amb aquestes, totes les altres. S'entén que caldrà tractar de orma diferent i amb metodologia diferent cada situació per arribar a compensar desigualtats i donar les mateixes eines al final del proccés a tots els alumnes. Per a la incorporació de la llengua catalana es vacrear una nova figura professional, la de l'especialista de català, que impartia el català en grups-classe, en els quals el tutor no ho podia fer en no ser competent en la llengua.

Aquesta va ser a primera figura amb un rol diferent –de mestre i la immersió lingüística alhora- que, més endavant, van manllevar altres especialitats, com la música i l'anglès. No tractarem aquí aquesta figura, perquè no va ser creada com un suport a la immersió, encara que alguns s'hi van implicar molt en el seu exercici.

Constituïa un element més per fer real la premissa de no discriminar per raons de llengua.

2. Incorporació de nous perfils professionals a l'escola:

La figura de l'auxiliar de conversa és la primera que assumeix una funció subsidiària del mestre en l'atenció dels alumnes, en aquest cas, en grup reduït, per tal de faccilitar l'ús de la llengua i els intercanvis comunicatius. A l'escoleta, el mestre encarregat d'aquesta àrea, serà la directora.

3. Renovació en l'organització i el funcionament de l'escola:

La immersió, en moltes de les escoles on s'ha aplicat, ha significat un repte important, per als professinals i, en especial, per als equips directius. Molts dels hàbits i rutines que hi havia van ser modificats duant els anys d'implantació progressiva. Alguns d'aquests canvis d'orientació en el funcionament dels centres comencen amb l'adopció del Programa d'immersió i han restat a l'escola permanentment. Aquest és un dels objectius que ens marquem.

Serà bó esmentar en aqust sentit l'adscripció anual dels mestres als grups-classe en els que las hauran de fe de tutors, funció assignada a la direcció i no sempre exercida criterialment, fins i tot, en centres amb processos d'immersió endegats. La capacitació i l'acreditació, quant a la llengua, van esdevenir la norma fonamental per a aquesta assignació.

Un altre element de millora que s'incorpora en l'organització de les escoles és el treball en equip del professorat i, sobretot, el fet que un mestre pugui treballar amb diversos grups d'alumnes i, fins i tot, en grups de nivell diferent. Aquesta era una pràctica poc habitual en els anys vuitanta i s'inicia a partir de disposar de més recursos i de diversificar més àmpliament l'actuació docent dins el marc escolar.

L'atenció que es dona a la metodologia es fa més intensa en les aules d'immersió i creix en els centres quan s'han incorporat al programa. Els seminaris d'assessorament en el centre, aleshores freqüents, es van prodigar els anys vuitanta i noranta per formar el professorat en didàctica del català i del tractament lingüístic dels alumnes incorporats al PIL. L'acceptació de l'assessorament dins l'aula, per part dels mestres d'educació infantil i de primer i segon cicle de primària, va ser una altra prova de permabilitat que ha esdevingut en la primera etapa del PIL, i que va portar millores qualitatives en els resultats dels alumnes i també en els hàbits institucionals de l'escola com ens ha organitzat.

4. Potenciació de la relació entre pares i mares:

Ja hem remarcat, diverses vegades, la importància que té per als resultats de la immersió que hi hagi un acompanyament de la família en l'aprenentatge del nin, tot i que la llengua familiar sigui una altra.

És per això, que l'atenció que es dona als pares per tal que entenguin amb quines estratègies s'està conduint el procés d'aprenentatge dels seus fills, condiona la relació escola-família des del moment d'inici de l'escolaritat. Quan no s'ha arribat a assolir aquest bon nivell de relació, els resultats s'han vist afectats negativament, de tal manera que es podria establir un paral·lisme entre els bons resultats d'aprenentatge i el grau de cohesió i relació existent entre els mestres i els pares i mares.

L'adhesió dels pares al projecte de l'escola que comença a l'escola, s'entén al llarg de l'escolaritat, en la participació en les festes escolars, en l'associacionisme, en la col·laboració i en l'organització de serveis i activitats extraescolars. Totes aquestes progressives etapes d'implicació, en molts centres, s'han assolit a partir d'aquell primer contacte per fonamentar el Programa d'Immersion.

Aquesta millora, però, no creiem que sigui vigent de manera generalitzada en totes les escoles que en els darrers anys han anat incorporant alumnes al PIL. Allò que va ser una pràctica molt treballada en els darrers anys de la seva implantació, s'ha abandonat i actualment sembla que es té per bo que ja no cal la informació i l'adhesió dels pares. Es tracta d'un greu error, i les escoles que l'hagin comès el poden arribar a percebre en els resultats educatius i en el grau de satisfacció assolida.

5. Pràctica d'avaluacions externes sobre els resultats:

El programa d'immersió lingüística implica a l'escola que l'apliquem, també, però, a l'Administració educativa. Als anys vuitanta, primers temps de la implantació, es va endegar una activitat de recollida de dades i, en especial,, de dade referides als aprenentatges que van obtenir els alumnes escolaritzats de lse diverses escoles. Les primeres avalluacion, qu va fer n gabinet d'estudis del SEDEC, es van publicar amb el nom "Quatre anys de català a l'escola" que incloïa els resultats que havien obtingut els alumnes que havien après català en el dos tipus de situacions escolars. Van obtenir que a els escoles on havien aplicat el PIL, els resultats eren molt més satisfactoris.

6. Millora de l'ús del català als centres educatius:

En aquells centres educatius en què es va aplicar el Programa d'immersió, es van have de vèncer moltes dificultats per assolir les condicions necessàries per implntar-lo i per desenvolupar-lo amb uns resultats satisfactoris. És a dir, assolint un aprenentatge del català acceptable i un bon nivell de castellà en finalitzar l'etapa pr part de tots els alumnes. En l'entorn de les escoles que apliquen la immersió, sovint la llengua catalana hi tenia escassa presència i calia contrarestar aquesta situació, fins i tot prenent mesures pel que fa a l'ús del català en el conjunt de l'escola i per part de tot el personal implicat.

Val a dir, que justament aquesta reflexió i la conseqüent pràctica sobre l'ús i tractament de les llengües en les situacions de la vida quotidiana, més enllà de la situació d'aprenentatge, ha fet que les escoles en qüestió assolissin un ús de la llengua catalana molt satisfactori per part de ttes les persones no docents que hi treballaven i que estavenen contacte amb els alumnes –monitors, conserges, cuineres, etc. En definitiva, es va aconseguir que el català fos veritablement la llengua de l'escola, a més de ser-ho de l'ensenyament.

Atesa la poca fidelitat lingüística respecte al català de sectors del professorat i, sobretot, del conjunt de professionals que intervenen als centres, no sempre es va arribar a la situació que s'havia fixat –en definir el model d'escola catalana- d'obtenir un ús normal i habitual del català de manera generalitzada. Aquest és, sens dubte, un dels aspectes no del tot reeixit de l'escola catalana actual, potser perquè no l'ha acompanyat prou la societat circumdant.

Les escoles que apliquen la immersió correctament han assolit millor i més ràpidament l'ús hegemònic del català en el marc escolar i contribueixen a normalitzar la llengua institucionalment com a llengua habitual dins de l'escola.

Totes aquestes raons citades anteriorment, són les que ens ha fet decantar-nos cap a l'aplicació d'aquest programa a l'escoleta MENUTS.

II. El tractament de la llengua catalana com a llengua de l'ensenyament, l'aprenentatge i la comunicació, ha de contemplar els següents aspectes:

1.- Àmbit pedagògic:

La llengua catalana, és utilitzada com a llengua de l'ensenyament, l'aprenentatge i la comunicació amb la finalitat que, en acabar l'etapa d'educació infantil (primer cicle i posteriorment el segon cicle), l'alumnat tenguí una competència que li permeti comunicar-se amb els altres infants i amb el professorat i, en iniciar l'educació primària, pugui seguir les àrees corresponents impartides en aquesta llengua. Per tant, la llengua de comunicació i ensenyament del centre és la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears. Al nostre centre es treballa l'àrea del llenguatge a través del llenguatge verbal, que inclou l'expressió oral i l'aproximació al llenguatge escrit; el llenguatge musical, que inclou l'expressió musical i l'expressió corporal; el llenguatge plàstic, i el llenguatge matemàtic.

o L'expressió oral:

Aquesta part es concreta en l'objectiu de desenvolupar un domini progressiu del llenguatge. Treballam la funció lúdica a partir de l'exercitació d'emissions de sons i paraules i també la funció comunicativa des del doble sentit de la comunicació i expressió.

o Aproximació al llenguatge escrit:

Aquest bloc està contemplat des de l'aspecte de l'inici de la manipulació dels contes d'imatges.

o Llenguatge musical:

Expressió musical. Es tracta d'estimular el potencial musical de l'infant (ja existent des del primer moment de néixer) proporcionant-li unes vivències i unes actituds de relaxació, experimentació i joc. Ens basam, principalment, en cançons de bressol, populars infantils, jocs de falda i audicions de música.

o Expressió corporal:

La treballam a través de propostes i situacions lúdiques que afavoreixen el desenvolupament corporal espontani. Les sessions de psicomotricitat en són un moment adequat.

o Llenguatge plàstic :

A través de diferents materials (tempera, pintures, retoladors, gomets, paper...) es treballa el desenvolupament de la creativitat dels infants, seguint el seu ritme evolutiu. Ho iniciem amb la pintura de dits i la tècnica damunt grans superfícies en vertical.

o Lenguatge matemàtic:

Durant els primers anys de vida ens basam en el descobriment infinit d'objectes, materials, característiques i transformacions. Els infants disposen de gran quantitat de materials amb els quals poden observar, tocar, posar, treure, agrupar, separar, fer sèries.. Totes aquestes àrees es fan en la nostra llengua, encara que, els alumnes que viuen en un entorn lingüístic que no és el català, reben un tracte especial amb la finalitat d'afavorir el seu aprenentatge. De l'aprenentatge d'aquests alumnes se'n farà una avaluació continuada per tal d'anar revisant les estratègies emprades i el resultat obtinguts.

2.- Àmbit institucional:

La llengua que habitualment s'empra al centre a l'hora de fer reunions (claustres, consell escolar, reunions amb les famílies) és la llengua catalana. Encara que, sempre s'adopta una actitud de tolerància i respecte cap a aquelles persones, principalment famílies que no entenen l'idioma, perquè fa poc temps que han arribat a les Illes (d'altres comunitats de l'estat espanyol, altres països europeus i països sud-americans); i perquè hi hagi una bona comunicació i relació amb elles, en aquests casos s'utilitza una altra llengua: normalment la llengua castellana (informació/verbal diària, observacions als informes trimestrals, tutories...), o fent una traducció simultània o donant les pertinents aclaracions en finalitzar les reunions grupals.

Per tant, sempre s'intentarà fomentar l'ús del català en les reunions del Claustre, del Consell Escolar, de cicles i intercicles, Comissió de Coordinació Pedagògica, Equip Directiu, etc. i en les reunions informatives amb els pares i mares per part de càrrecs directius, professors, pares i mares, alumnes-delegats, etc.

3.- Àmbit administratiu:

Les circulars adreçades a pares i a mares es fan íntegrament en llengua catalana, defugint les traduccions. Dins l'àmbit oral, amb les famílies, és emprada habitualment la llengua catalana sempre que aquest fet no dificulti greument la comprensió. Donat aquest darrer cas, s'empra la llengua que faci possible la comunicació.

4.- Àmbit humà i de serveis:

Tot el personal docent del centre té el certificat B de català.

5.- Acolliment dels infants i de les famílies nouvingudes que tenen un altra llengua.
Criteris d'actuació.

Al nostre centre, quan venen infants de famílies nouvingudes a la ciutat i/o a l'illa, perquè hi hagi una bona relació, es puguin integrar el millor possible dins l'ambient de l'escoleta i puguin tenir una participació activa en l'educació dels seu fills, ens adaptam a les seves necessitats lingüístiques; però, al mateix temps, deixam un marge per a que es puguin integrar a poc a poc dins la nostra llengua. Hi ha d'haver una bona comunicació; per tant el llenguatge és l'eina fonamental a través de la qual ens comunicam amb les famílies. Per això ens adaptam, dins les nostres possibilitats, a ells: A les entrevistes inicials, primera presa de contacte amb ells, normalment si venen d'altres indrets de l'estat espanyol, o de països sud-americans o de països europeus ens comunicam amb llengua castellana.

A la reunions informatives de pares i mares sempre les feim en català, si algun pare i/o mare no entén alguna cosa, després se li explica a part i /o es fa una tutoria. Les tutories es fan en la llengua amb la que es pugui haver una comunicació bàsica i essencial. Els informes trimestrals dels infants, es fan en català; si no ho entenen, es fa una tutoria personal on s'explica l'informe de seu fill o s'hi fan algunes observacions en castellà. A l'hora de fer la matrícula els pares seran convenientment informats del PLC.

16/JUNIO/2015

Sgt: Eulàlia Guasch Mari
Coord. De l'Àrea de Serveis Personals